

Dit exemplaar bestaat uit 5 blz.

DE ANTI-KERNWAPENCAMPAGNE IN 1982 EN 1983

1. Met meer definitieve besluiten ten aanzien van de plaatsing van nieuwe kernwapens in het NAVO-gebied in het vooruitzicht, zal de brede anti-kernwapencampagne in de VS en West-Europa in de loop van 1983 ongetwijfeld opnieuw tot hoogtepunten komen. Ook, of misschien wel juist Nederland, bakermat van de "hollanditis", zal daarvan het toneel worden.

Dat de Warschau-pact landen deze campagne met grote belangstelling verder zullen volgen en daarop invloed zullen trachten uit te oefenen ter bevordering van de eigen belangen, ligt voor de hand. Men verheimelijkt dit ook niet, blijkens bijvoorbeeld uitspraken gedaan op de conferentie van partij-secretarissen van het WP welke begin november 1981 in Moskou werd gehouden:

"de brede anti-oorlogsbewegingen in de kapitalistische landen hebben een nog ongekende omvang aangenomen en kenmerken zich door een aanzienlijke sociaal-politieke verscheidenheid".

De partijsecretarissen benadrukten dan ook de bereidheid van hun partijen,

"met alle bewegingen, partijen en organisaties, ongeacht de verschillen in wereldbeschouwing en politieke opvattingen samen te werken voor ontspanning en stopzetting van de wapenwedloop".

Voorts wezen zij erop dat,

"de propaganda-activiteit in het Westen tot een maximum moet worden opgevoerd".

2. Interessant is, dat de activiteiten in NAVO-landen tegen de kernwapens meer en meer internationaal gecoördineerd lijken te worden en dat daaraan in toenemende mate door vertegenwoordigers van Oostblok-landen wordt deelgenomen.

Omwille van de publiciteit koos de groepering Den Haag uit om er op 25 november 1981 een memorandum aan de Ministers van Buitenlandse Zaken en Defensie van NATO-landen te presenteren. In het memorandum bepleitten de generaals verwijdering van kernwapens uit Europa, in het bijzonder uit West-Europa.

4. Het gezelschap "Schrijvers voor de Vrede", waarin schrijvers uit het Oostblok een overheersende rol spelen, organiseerde in mei 1982 in Scheveningen het "Haager treffen". Ondanks de geringe betrokkenheid van Nederlandse schrijvers bij de organisatie, was bewust Nederland als plaats van samenkomst gekozen. Enerzijds wil men hiermede een soort erkenning uitspreken van de voortrekkersrol, die het verzet in ons land tegen de modernisering van de NATO-kernwapens heeft vervuld. Anderzijds was men ook van mening dat de propagandistische werking van zulk een congres juist in Nederland het grootste zou zijn.

5. Evenzo heeft de IPPNW Nederland uitgekozen als plaats van actie. Van 29-31 oktober 1982 vond in Den Haag een voorbereidingsconferentie plaats voor een óók in Nederland te houden wereldcongres van deze artsen in juni 1983. Onder de prominente leden van de IPPNW, die tevens aanwezig waren in Den Haag, vinden wij

Aanwezigheid van deze regiem-gebonden figuren zou ertoe kunnen leiden dat de inzet van oprecht bewogen Westerse artsen welhaast tot een farce wordt.

6. In oprichting is nog de eerder genoemde SIPNO, die enkele natuurkundigen uit de Sovjet-Unie onder de initiatiefnemers telt. De SIPNO wil zichzelf eind '82 constitueren in West-Europa en bij voorkeur in Nederland, omdat - zo schrijven zij - daar de oorsprong van de "hollanditis" ligt.

7. De campagne in Nederland

De campagne tegen kernwapens in Nederland wordt gekenmerkt door een voortgaande samenwerking tussen de verschillende groepen. Het door de CPN geleide "Samenwerkingsverband Stop de N-bom - Stop de kernwapenwedloop" heeft het initiatief genomen tot een "Nationaal Vredescongres", te houden op 29 januari 1983, waaraan alle vredesgroeperingen zullen deelnemen. Dit congres zal de aanzet betekenen voor een nieuwe grootse krachtsinspanning van de vredesbeweging, die er toe zal moeten leiden dat het bekende "plaatsingsbesluit" niet genomen wordt. In 1983 zal - anders dan in 1981 - de nadruk niet alleen liggen op het mobiliseren van de bevolking, maar zal de wervingskracht vooral gericht worden op maatschappelijke en kerkelijke organisaties en instellingen. Bovendien zal getracht worden zoveel mogelijk gemeentebesturen over te halen zich tot "kernwapenvrije gemeente" te verklaren.

Deze activiteiten zullen uitmonden in een demonstratiedag, 29 oktober, de zaterdag in de VN-week voor de Vrede. Onderling zijn de diverse groeperingen het nog niet eens over de vorm: één grote landelijke, of verschillende regionale demonstraties. Het resultaat, een zeer breed gedragen verzet tegen een plaatsingsbesluit, zal naar men meent de nu bestaande meerderheid vóór plaatsing ongedaan maken.

Een breed gedragen maatschappelijk en kerkelijk verzet tegen plaatsing zal, indien regering en parlement tot plaatsing of voorbereiding daartoe besluiten, ook de basis kunnen vormen voor een actie van geweldloze burgerlijke ongehoorzaamheid.

Leidende figuren van diverse groeperingen leggen de nadruk op geweldloosheid, zich zeer wel bewust van het negatieve effect van gewelddadige acties, die de brede steun die zij nu genieten sterk afbreuk zou kunnen doen. Toch zijn er binnen enkele groeperingen ook stromingen, die meer gewelddadige acties voor mogelijk houden, ondanks de veroordeling hiervan door hun leidingen. In Amsterdam is begin oktober j.l. door activisten uit enkele vredesgroeperingen een zogenaamd noodplan gelanceerd, waarin gewelddadige acties voor mogelijk worden gehouden. Kort nadien heeft een landelijke vergadering van het "Samenwerkingsverband Stop de N-bom" de uitspraak van secretaris _____, waarin hij het Amsterdamse "noodplan" veroordeelde, afgekeurd.

27 december 1982

Dit rapport bestaat uit 5 blz.

VERANDERENDE BEÏNVLOEDING VAN DE ANTI-KERNWAPENSTRIJD IN NEDERLAND

1. Een aantal ontwikkelingen heeft er in 1982 en begin 1983 toe geleid dat de Sovjet-, dan wel Oostblok-beïnvloeding van de anti-kernwapenstrijd in Nederland, en in ruimere zin in West-Europa, een ander aanzien heeft gekregen.

Nationaal viel, door de gewijzigde opstelling van de CPN tegenover de CPSU en de geheel eigen opvattingen van de CPN over de internationale solidariteit met de socialistische landen - zoals uiteindelijk op het 28e partijcongres verwoord - één van de traditionele beïnvloedingsmogelijkheden voor de CPSU weg. Het door de CPN geleide "Samenwerkingsverband Stop de N-bom - Stop de kernwapenwedloop" zette een koers uit, die minder gericht was op eenzijdige ondersteuning van de Sovjet-buitenlandse politiek.

Het Samenwerkingsverband zocht en vond daarop meer en meer aansluiting bij de internationaal in de END-Convention *) georganiseerde vredesbewegingen.

2. Internationaal was de snel groeiende samenwerking tussen de Westeuropese en Amerikaanse vredesbewegingen in de END-Convention en het IPCC **) kennelijk een verschijnsel dat de Sovjets met zorg vervulde. Aanvankelijk werden vele westerse vredesbewegingen, communistisch georiënteerd of niet, door de Sovjets als bruikbare bondgenoten gezien in de strijd tegen de VS om de nucleaire superioriteit. Tot ongenoegen van de Oosteuropese autoriteiten bleken bij een verder voortschrijdende internationale samenwerking, de zogenaamde dissidente- of onafhankelijke vredesbewegingen uit

*) European Campaign for Nuclear Disarmament; zetelt in Groot-Brittannië.

**) International Peace Communication and Coordination Centre, waarbij o.a. het IKV is aangesloten.

Oost-Europa veel meer aantrekkingskracht te hebben voor de westerse vredesbewegingen dan de officiële staatsvredescomités van de Oostbloklanden, georganiseerd binnen de Wereldvredesraad (WVR).

In de inmiddels befaamde "ZHUKOV-brief" - Yuriy ZHUKOV is voorzitter van het Sovjet Peace Committee - verwijten de Sovjets de END-bewegingen af te wijken van de enige ware weg naar vrede, door de schuld van de kernwapenwedloop bij beide grootmachten te leggen en bovendien "de enige echte vredesbewegingen" uit Oost-Europa te weren van de internationale samenwerking.

3. Dit alles leidde ertoe dat de CPSU en in haar verlengde de WVR, enerzijds gedwongen waren in de vredesstrijd andere middelen aan te wenden en anderzijds zich te weer moesten gaan stellen tegen een nieuwe tegenstander van de socialistische wereldvrede, "de westerse vredesbeweging".

Concreet betekende dit dat de Sovjets de activiteiten van de WVR en andere mantelorganisaties, zoals het Internationaal Comité voor Europese Veiligheid en Samenwerking (ICEVS), zijn gaan opvoeren en deze activiteiten de laatste maanden zelfs concurrerend met de westerse bewegingen zijn gaan opzetten. Dit laatste bleek o.a. toen de Sovjets op zeer korte termijn een consultatiebijeenkomst van vredeskrachten in Moskou belegden op 29 en 30 januari 1983, d.w.z. op dezelfde data, waarop reeds lang tevoren een voorbereidingsbijeenkomst voor de END te Berlijn gepland was. De bedoelde activiteiten moeten hun hoogtepunten vinden in bijeenkomsten van de WVR in juni a.s. te Praag.

In Nederland maakte het Oostblokbeïnvloedingsapparaat het verlies van CPN en Samenwerkingsverband goed, door weer gebruik te gaan maken van het welhaast ter ziele gegane Nederlands Comité voor Europese Veiligheid en Samenwerking (NCEVS) en enkele sleutelfiguren daarin

4. Tevens valt er een ware golf van rechtstreeks op Nederlandse organisaties en personen gerichte activiteiten van officiële Oostblok vredescomités te constateren, waarbij geheel in stijl ruim gebruik wordt gemaakt van de Oostblok-inlichtingendiensten. Opvallend hierbij is, dat momenteel niet de USSR en de DDR de boventoon voeren maar Tsjechoslowakije, wat mede wordt veroorzaakt doordat in juni 1983 te Praag een WVR-assemblé plaats heeft.

Ter illustratie:

- In november '82 bezocht een delegatie van het Poolse Comité voor Europese Veiligheid en Samenwerking ons land. Hoewel het hier in feite een delegatie van een bij de WVR aangesloten organisatie betrof, die bovendien volledig gesanctioneerd werd door het Poolse militaire regiem, slaagde de delegatieleider, Miroslav DACKIEWICZ, plv. hoofd van de afdeling buitenland van het CC-PVAP (de Poolse CP) er in de delegatie aan de Nederlandse Pers voor te stellen als "een Pools vredescomité", dat besprekingen met IKV en enkele politieke partijen kwam voeren.
- In september '82 voer een negental Tsjechen, onder voorwendsel een toeristische reis te maken, als vredesmissie per boot door ons land. De Tsjechische ambassaderaad fungeerde als coördinator. De Tsjechische pers en radio spraken na afloop van een "politieke opdracht in het kader van de internationale strijd voor de vrede".
- In oktober '82 brachten twee vertegenwoordigers van "de Tsjechische vredesbeweging" een bezoek aan ons land. Zij maakten gebruik van een introductie van voorzitter IKV, die zij een maand tevoren op de PUGWASH-conferentie in

in Warschau ontmoet zouden hebben, om in contact te komen met Nederlandse vredesbewegingen. Bij het leggen van contacten, refereerden zij herhaaldelijk aan gemeenschappelijke ervaringen en kennissen in de wereld van de vredesbewegingen en studie- en overlegorganen ten behoeve van vrede en veiligheid (PUGWASH en ICEVS).

Beiden maakten van de gelegenheid gebruik om bij het IKV de Tsjechische consul voor te stellen als degene, die voortaan het contact met het Tsjechische vredescomité zou onderhouden.

- Medio april 1983 zal wederom een delegatie van het Tsjechisch Vredescomité ons land bezoeken. Afspraken met diverse vredesbewegingen werden reeds gemaakt. Oorspronkelijk zou de delegatie onder leiding staan van vice-voorzitter van het Tsjechische Vredescomité.

In plaats van blijkt nu TRAVNICEK de delegatie aan te voeren. Tomas TRAVNICEK is lid CC van de Tsjechoslowaakse CP, vice-voorzitter van het parlement, voorzitter van het voorbereidingscomité voor de WVR assemblé, lid van het presidium van de WVR en vice-voorzitter Nationaal Front, hetgeen aanduidt dat de Tsjechen een bijzonder belang aan het werk van deze delegatie hechten.

Samenvattend kan gesteld worden, dat de drijfveer achter deze Oostblok- en voornamelijk Tsjechische bemoeienis met de Nederlandse

vredesbeweging is het bewerkstelligen van een zo groot en breed mogelijke deelname aan het congres van de WVR in juni 1983 te Praag.

Overigens ziet het er vooralsnog niet naar uit, dat deze opzet volledig zal slagen. Het overgrote deel van de Nederlandse vredesactivisten houdt zich afzijdig. Slechts uit de kringen rond het NCEVS valt deelname te verwachten, terwijl het NCEVS er wellicht in zal slagen een klein aantal individueel optredende "deskundigen op het terrein van oorlog en vrede" voor deze bijeenkomst te interesseren.

8 april 1983.

Dit rapport bestaat uit 4 blz.

RADEREN IN HET SOVJET-BEÏNVLOEDINGSAPPARAAT

1. De voornaamste internationale organisatie die de Sovjets ter beschikking hebben voor de uitvoering van activiteiten ter beïnvloeding van de openbare mening -i.c. in het Westen- is de in Helsinki zetelende Wereld Vredes Raad (WVR). Zoals de laatste jaren al gebruikelijk was, heeft de WVR in het actieprogramma voor 1985 veel ruimte gereserveerd voor de kernwapenproblematiek. De inspanningen zullen voornamelijk gericht zijn op de inrichting van kernwapenvrije zone's, het terugdringen van het kernwapenarsenaal, een verbod op ruimtewapens en vooral op de ontmanteling van de reeds gestationeerde INF-wapens in West-Europa.

Vanuit de Sovjet-optiek bekeken is het niet meer dan logisch dat een aanzienlijk deel van de inspanningen gericht zal zijn op de kernwapendiscussie in Nederland. Veelbetekenend is in dit verband de benoeming van D. MOCHALIN tot hoofd van het in Wenen gevestigde International Institute for Peace, dat beschouwd moet worden als een mantelorganisatie van de WVR. Vòòr deze benoering was de heer MOCHALIN hoofd van de Germaanse sector van het International Department van het Centraal Comité van de Communistische Partij (CPSU). Deze sector heeft o.a. tot taak het onderhouden van de contacten met de CP-en in Oostenrijk, de BRD en Nederland. In verband hiermee wekt het dan ook geen bevreëding dat het deel van de Westduitse vredesbeweging, dat wordt gecontroleerd door de zeer Moskou-getrouwe Deutsche Kommunistische Partei (DKP), bijzondere aandacht zal besteden aan de Nederlandse situatie.

2. Een groot probleem voor de Sovjets in hun pogingen met Westeuropese vredesbewegingen tot gemeenschappelijke acties te

komen is dat door Westerse vredesbewegingen steeds vaker de schending van elementaire mensenrechten in Oost-Europa te berde wordt gebracht. Nog onlangs liet de heer V. ZAGLADIN, eerste plaatsvervangend hoofd van het International Department van het CC van de CPSU, zijn ontstemming daarover blijken in een artikel, afgedrukt in het novembernummer van het Sovjet-tijdschrift voor internationale zaken "Novoye Vremya" (Nieuwe Tijden). De heer ZAGLADIN verklaarde daarin wel een voorstander van samenwerking met anti-oorlogskrachten in het Westen te zijn, maar onder de voorwaarde dat zij de vredeszaak stellen boven zaken als hun kapitalistische maatschappij-ordening en hun geestelijke waarden.

3. In Nederland is het Nederlandse Comité voor Europese Veiligheid en Samenwerking (NCEVS) het voornaamste steunpunt van de WVR. Het NCEVS mengde zich tot nu toe nauwelijks in de Nederlandse kernwapendiscussie, doch beperkte zich tot het ondersteunen van door de WVR georganiseerde activiteiten, o.a. door het samenstellen van "representatieve" delegaties naar manifestaties van de WVR en door het begeleiden van Nederland bezoekende Oosteuropese afvaardigingen.

Recent echter heeft het comité toelating verzocht tot het Landelijk Overleg van Vredesorganisaties (LOVO), met de kennelijke bedoeling een ontkoppeling te bewerkstelligen tussen het kernwapen-dispuut en de mensenrechtendiscussie.

4. Opmerkelijk is dat gelijktijdig door het "Samenwerkingsverband Stop de N-bom, Stop de kernwapenwedloop" pogingen worden ondernomen het mensenrechtenprobleem-in-de-Sovjet-Unie naar de

achtergrond te dringen ten gunste van een betere samenwerking met de officiële vredesbewegingen in Oost-Europa. Nadat internationaal secretaris van het Samenwerkingsverband in februari van dit jaar al had getracht begrip te kweken voor de repressie in de Sovjet-Unie door te verklaren dat "er op sommige momenten een zekere redelijkheid ligt in sommige vormen van vrijheidsbeperking, met name voor sommige kringen" (De Waarheid 1-2-84), suggereerde hij in een artikel in het CPN-kaderblad Politiek en Cultuur (oktober 1984) dat het een "welbewuste strategie is van de Westerse wapenlobbies om het thema van de mensenrechten te koppelen aan het thema van de wapenwedloop, niet om de mensenrechten te dienen, maar als propagandatruc om de bewapening op te voeren".

Intussen stelt het Samenwerkingsverband op nadrukkelijk verzoek van de Sovjets pogingen in het werk zich zowel nationaal als internationaal weer nadrukkelijker te manifesteren. In recente besprekingen met vertegenwoordigers van het Sovjet-vredescomité bleken de Sovjets te hopen dat zulks ten koste zou gaan van de dominante positie die het IKV nationaal en internationaal inneemt.

Een eerste activiteit van het Samenwerkingsverband zal zijn een in februari of maart 1985 te houden internationaal symposium met deelnemers uit zogenaamde "plaatsingslanden" in Oost- en West-Europa. Geheel overeenkomstig vroegere internationale manifestaties wordt e.e.a. begeleid door de secretaris-generaal van de DDR-Friedensrat Werner RÜMPEL, die van 5 t/m 8 december de gast was van het Samenwerkingsverband.

5. De ontwikkelingen in het Samenwerkingsverband staan overigens niet op zichzelf, maar hangen ten nauwste samen met de op subtiele wijze veranderende opstelling van de CPN ten opzichte van de internationale communistische beweging.

Het CPN-congres koos in november 1982 feitelijk voor een confrontatiepolitiek ten aanzien van de internationale communistische beweging, toen het de banden met Polen en Tsjechoslowakije volledig verbrak en verklaarde in plaats daarvan contacten na te streven met de democratische bewegingen in die landen. Inmiddels heeft de partijleiding de conclusie getrokken dat deze politiek tot niets kan leiden en heeft zij haar koers gewijzigd.

Zo bracht van 13 tot 15 oktober j.l. als voorzitter van de CPN een officieel bezoek aan de Oostduitse SED en had daar onder meer besprekingen met het Politburolid H. AXEN, die tevens secretaris van het Centraal Comité van de SED voor internationale aangelegenheden is. Volgens een niet in Nederland gepubliceerde gemeenschappelijke verklaring besloten de twee partijen tot "een intensivering van de contacten in het belang van de gezamenlijke strijd voor de vrede". De heroriëntatie van de CPN ten opzichte van het internationale communisme werd bevestigd op een op zondag 9 december j.l. gehouden studiebijeenkomst van de CPN over het optreden van de partij in internationaal verband in zaken van vrede en veiligheid. lid van de buitenlandcommissie van het partijbestuur van de CPN, bepleitte om - hoewel uitgaande van een kritische stellingname tegenover het gebrek aan vrijheid en democratie in de Sovjet-Unie - geen confrontatiepolitiek tegenover Moskou te volgen, maar een politiek van dialoog. Die dialoog zou kunnen aanvangen als een CPN-delegatie deze maand een bezoek brengt aan de CPSU.

20 december 1984